

Щоб вижити, вистояти в процесах глобалізації, не призупиненої русифікації, духовного знекровлення, нація змушена самоорганізуватися, незалежно від державницьких чинників, а іноді, може, й всупереч їм, змобілізувати свої потенційні сили. Насамперед – вибрати достойних.

15 лютого 2002 р.

Газети “За вільну Україну”, 2002, № 27, 12 березня; “Нескорені”, №№ 3, 4, березень-квітень.

ПАТРІОТ. ВОЇН. ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

Особистість автора спогадів, до речі, написаних із внутрішньою, духовною напругою, справді, незвичайна. На прикладі життєвого шляху пана Петра Івана Якиміва можна простежити становлення цієї особистості від ранніх років життя, яке склалося в автора нелегко. Не будемо переповідати його життєвого шляху – про все це і багато про що з нашого національного життя прочитає читач і знайде для себе багато цікавого, повчального, такого, що навіть і нині, в умовах української державности, звучить вельми актуально, бо чимало того, проти чого постійно, все своє свідоме життя, боровся і донині бореться автор спогадів, на жаль, ще не зникло або й набуло нових форм і змісту, що одним словом можна характеризувати, як *антиукраїнство*. Власне, проти нього спрямував усі свої духовні та фізичні сили Петро Якимів. від самої юности, ставши Свідомим Українцем, членом ОУН (з 1937 року), вступив на шлях боротьби проти поневолювачів України, незалежно від того, під якими прапорами вони наїжджали на нашу Батьківщину – біло-червоними, брунатними чи криваво червоними. З того часу, тобто з самої молодости, з часів польського панування на західних землях України П.Якимів у нелегальній і напівлегальній праці, в рамках організації виконує цілий ряд доручень безпосередньо з ініціативи М.Лебеда, тоді (40-ві роки, час німецької окупації) Голови Визвольної Ради ОУН.

У підпіллі, з розповідей автора, привертає особливу увагу операція в Боратині, що виникла випадково, відповідно до ситуації,

яка склалася, коли був знищений провокатор і терорист М.Кузнецов, особу якого вже пізніше ідентифікували советські спеціалісти. Група підпільників із сотні “Гуцулка”, що діяла на цих теренах (Золочівщина), звісно, не мала поняття, на яких “німців” вона наткнулася. Та й сам автор спогадів неодноразово підкреслює, що з дезертирами німецької армії (вважали, що мають справу з дезертирами) не воювали, тому видалася йому дивною поведінка захоплених “німців”, в результаті чого фактично сталося самогубство большевицького агента. Звичайно, цей епізод у спогадах П.Якиміва проливає світло на обставини завершення терористичної діяльності Зібєрта-Кузнецова. І якщо є якісь інші версії цієї історії, то їх, поза всяким сумнівом, треба корегувати з живим свідком і учасником цих давніх подій.

Життєвий досвід, який збагачувався з кожним роком, досвід політичної боротьби, участь у бойових операціях УПА, громадсько-політична діяльність за кордоном, зокрема у вимушеній еміграції в США, – все це підтвердження того, що обраний шлях був єдино правильний і неминучий. Адже в умовах, коли світ був поділений на свободу і неволю, коли Україна перебувала у величезній тюремній зоні, усе свободолюбне українство змушене діяти в ім’я свободи – і всіма доступними засобами, з одного боку, розвінчувати брехливий антисвіт комунізму, московського більшовизму, псевдосоціалізму, що наприкінці свого панування робив фарисейські зусилля представити перед світом своє нібито “людське” обличчя, а з іншого, – самоорганізуватися для активної політичної роботи, скерованої на визволення, на утворення власної держави.

Відомо, з “перебудовчої” затії большевицько-тоталітарного режиму нічого не вийшло, завершившись розпадом імперії зла. Але свідоме українство поза межами України, тоді поневоленої московськими окупантами, домагалось значних успіхів у своїй політичній діяльності. В ці результативні наслідки вклав і свою працю Петро Якимів, націоналіст за світоглядом і чином, чутлива душа до всього, що відбувалося і нині відбувається в Україні. Він опинився у вимушеній еміграції, але душа і помисли – постійно в Україні, і це, зокрема, підтверджують сторінки його спогадів, написаних з глибоким розумінням живих потреб сучасного українського суспільства. Здавалося б, дивно, з яким розумінням зовсім з іншого, географічно віддаленого місця проживання він веде мову про сучасний стан і потреби України, володіючи максимальною

інформацією про все, що відбувається в Батьківщині. Ця активна позиція викликає в нас глибоку пошану до людини, яка фактично все віддала, аби там, на заокеанських поселеннях українців, вони не забули, хто вони і чий діти, і більше того – прислужилися головній меті всього свідомого українства – поверненню державності. Якраз, ця, друга, воєнна еміграція максимально прислужилася, по-перше, збереженню власної національної тотожності і, по-друге, проголошенню на весь світ прагнень українців мати свою державу, визволитися з-під московського ярма. Ці дві генеральні та стратегічні “лінії” й визначили життєдіяльність української політичної еміграції, саме політичної, бо головним мотивом і причиною виїзду людей за океан була політика, їх політичні переконання. Чого, на жаль, довго не могли зрозуміти ні політична еліта США, ні американський загал, під кінець Другої світової війни певним чином збаламучені пробольшевицькими ілюзіями та советськими міфами про “демократію”, “мир” і “соціально справедливість”, які нібито наявні в імперії зла. Власне, ця назва з’явилася далеко пізніше, коли західні держави і, зокрема США, нарешті зрозуміли сутність новітньої московської імперії.

Участь П.Якиміва в антибольшевицьких організаціях яскраво переконує в актуальності тоді антикомуністичної пропаганди, тим більше загостреної в роки “холодної війни” і тим більше необхідної в часи постійної інтервенції Москви в різних “гарячих точках” планети. Однією з них був Афганістан, авантюра Кремля, розрахована на швидке опанування політичною ситуацією в цій політично вельми нестабільній країні. Советський Союз тут програв з тріском, що й стало однією з промовистих ознак його неминучої агонії та розвалу. Українська делегація на світових (міжнародних) конгресах антибольшевицьких організацій, в яких П.Якимів брав активну участь, займала конструктивну позицію, роз’яснюючи афганцям природу советчини і насильне втягнення українців, як гарматне м’ясо, в імперські інтереси Москви. Розвінчування комуністичної пропаганди, побрехеньок про “розквіт” України під чоботом Москви в ідеологічній боротьбі діаспори займало помітне місце взагалі в політичному житті Америки. Листи П.Якиміва, адресовані президентам США, високопосадовим особам держави, пройняті особливою турботою про Україну, про визнання її законних прав на власну державу, а коли була проголошена незалежність України – про визнання її світовим співтовариством і, зокрема, США.

Натомість остання еміграція, загалом заробітчанська, як підтверджують спогади П.Якиміва, позбавлена якостей воєнної еміграції. Очевидно, закономірність цього негативного явища в тому, що ця частина населення, виїхавши за океан, не змінила своєї ментальності (як типового суспільно інертного загалу – така нині українська дійсність), виробленої в часи панування в Україні комуністичного режиму, який винищував українство не тільки фізично, а й духовно. На цю нову еміграцію, яка, звісно, не є винятком в українському середовищі в краю, потрібно активно впливати, аби зі зміною поколінь у нових умовах не загубити безперервної традиції служіння національним ідеалам.

Автор спогадів тонко реагує на цю конкретну ситуацію, а біль і розчарування, які прориваються між рядками, ще раз підтверджують, як глибоко лежить у нього на серці доля України. Слушна постава автора: українська діаспора покликана бути постійним учасником будівництва Української держави. І ця постава – не перебільшення її можливостей, а тверезий погляд на стан справ, причетність до яких вимірюється усім досі прожитим життям. Автор спогадів усвідомлює, що нині, в умовах глобалізації, яка дедалі більше набирає шалених обертів, втягуючи в свою орбіту не лише окремих людей і народи, а фактично все людство, дуже важко зберегти свою національну ідентичність. І тим більше – як її зберегти в інонаціональному середовищі чи, точніше, коли йдеться про американців, у конгломераті полінаціональних середовищ з пануванням одного – англосакського? Дотепер відповідь на це питання українська заокеанська діаспора знаходила в розбудові своїх культурно-національних осередків, у згуртованості українців, головною метою яких було зберегти свою національну ідентичність, “вписатися” в культурно-духовний простір Америки, власне, своєю національною тотожністю, тією своєрідністю, яка виділяє її з-поміж інших, і максимально сприяти відновленню української державности.

Нині начебто ситуація трохи змінилася: гостре відчуття національної бездержавності зникло, а натомість на перше місце вийшла максимально активна допомога Українській державі. Але в цій ситуації частина молоді, може, гостріше, ніж у попередні десятиліття, начебто “розслабилася” і сильніше піддалася денационалізації. Нас, українців у краю, часто дивувала, на наш погляд, дивна ситуація, коли українці з-за океану, зібравшись разом

тут, в Україні, нерідко бесідували між собою... англійською. І може, їх також дивувало і не менше дивує сьогодні, що українці тут, особливо на східних землях, розмовляють між собою... російською. Не кажу вже про офіційний істеблішмент – політичний, культурний, науковий, – який просто гребує державною мовою... Щодо наших російськомовних, особливо з державного “сектора”, то про них інакше не скажеш, як про відступників від рідної матері. Складність мовної ситуації в Україні давно зникла б з “порядку денного”, коли б керівництво держави було... українським. Щодо денационалізації української молоді в Америці (та й не тільки там), то все, очевидно, залежить від рівня свідомости українців, від виховання, від уміння, не опинившись у національному гетто, а влившись в американське суспільство, зберегти свою національну totoжність, відчуваючи в цьому свою майже інтимну потребу. Старша генерація української еміграції усім своїм життям і чином довела, що саме це можна зробити з великим успіхом – і заслужити повагу з боку найвищих державних чинників США.

Збереження національних традицій, історичної пам’яти ввійшло в плоть і кров української діаспори. Адже не випадково П.Якимів, постійно думаючи про рідний край, тужачи за ним, віддає шану українським провідникам, які пожертвували найцінніше – своє життя Батьківщині, спеціально здійснює поїздки в Європу для вшанування пам’яти над їх могилами... Або з власної ініціативи споруджує на рідній землі пам’ятники героям, що полягли за нашу свободу.

Необхідно підкреслити: політично активна позиція П.Якиміва має заслужене визнання українців у краю і поза його межами. Постава патріота, який себе не мислить без служіння рідній землі, якій зобов’язаний своєю любов’ю, що ніколи не є завеликою, скільки б не зробив з її іменем для Батьківщини. Це та міра, яку ніколи не можна “виміряти”, коли критерієм доброго і самопожертвованого чину стає все життя, весь життєвий шлях, роки боротьби зі зброєю в руках і роки невпинної праці на громадському полі.

Львів, 1 серпня 2002 р.

Передмова до кн.: Якимів Петро. Що записано в серці. Спогади. – Львів, Вид-во “Українські технології”, 2002, с. 5-9.